

for de Paagældendes Skyld og, hvis disse to Ting kunde stilles ad, for de Studerendes Skyld ved Seminariet, at jeg er tilbøielig til at stemme for det af den ærede Rigsdagsmand for Holbet Amts 2den Valgkreds (Tscherning) stillede Endringsforslag. Det er jo ikke alene Hensigten med § 4, at der skal gives Leilighed paa et andet Sted, til en anden Tid, og det under en anden Form end den, der finder Sted ved Seminariet, til at gaae en Skolelærerexamen igennem, det vilde være et altfor indskrænket Formaal; Hensigten maa være at frembringe Frihed i dette Studium, en Frihed, hvis Gavnlighed, som vi Alle vide, er anerkjendt over hele Landet; men det er en Folketro, at den ikke eksisterer. Det er en Formening, hvorsomhelst jeg har kjendt Noget til Forholdene, at der har dannet sig en vis Maneer ved vore Seminarier. Bistnok har der i denne Maneer været særdeles meget Godt, det skal jeg gjerne indrømme; det er altid Tilfældet, naar brave Folk stræbe hen til et Maal, men der har tillige uddannet sig noget overordentlig Gensidigt, som næsten er blevet til et Ravn. At modarbejde dette gaaer ikke for sig ved at skrive en Lov eller give en forbedret Lønning eller Understøttelse; det er Noget, som selv den dygtigste Underviisningsminister — og jeg har i den Henseende al mulig Tillid til den nærpørende Underviisningsminister — om han var nok saa aandrig, ikke ved nogen somhelst Foranstaltning kan omdanne; det maa overlades til Livet, til Folket selv, at skaffe en anden Strømning, en anden Bevægelse end den, der finder Sted ved Seminarierne, tilveie. Jeg troede, man havde tilstjaget at indrette en Examen, hvor Folk kunde gaae op og underkaste sig en Prøve uden at have gennemgaaet nogen Underviisning ved et Seminarium. Men er det Hensigten; og er det gavnligt, at denne Hensigt realiseres, saa er det rigtigt, at den ikke blot staaer paa Papiret, og at derfor de Mænd, som ere ansatte som Lærere ved Seminarierne, ikke blive Examinatorer; thi det vilde indvirke skadeligt paa de unge Mennesker, som vilde underkaste sig den omhandlede Examen, og som ikke ere blevne underviste af disse Mænd, disse Mænd, der skrive de tykke Bøger, som de forlange

skulle læses udenad, og som lægges til Grund for Forelæsningerne paa Seminarierne, men ikke ere trykte, og desværre at de ikke ere trykte, thi derved undgaae de den offentlige Kritik. Det maa derfor indvirke skadeligt paa de unge Mennesker, der vilde underkaste sig Examen udenfor Seminarierne, naar de ikke ere sikre paa ikke at blive examinerede af de Lærere, der ere ansatte ved Seminarierne. Vil man have Frihed, saa give man idetmindste dette Tilfagn; det troer jeg, at Bedkommende maae være sikre paa. Den ærede Minister meente, at hvis man vilde dette, burde man ogsaa indrette det saaledes, at heller ikke Læreren examinerede ved Afgangsprøverne; men jeg troer, at den Grundsætning er trangt igennem med Hensyn til Underviisningsvæsenet, at man bør lade Børn examinere af selve deres Lærere, men de Børne af Andre. Det har sin Grund deri, at Studiet er saa forskjelligt for Børnene og for de Børne. Den Børne skal vise sin egen Landsudvikling, lægge for Dagen, hvad han selv har grebet; Børnet derimod skal vise, hvad det har tilegnet sig af Andre. Jeg troer, at det vilde aldeles ingen Skade gjøre, om man med Hensyn til Seminarierne sagde: Lærerne maae ikke examinere ved den endelige Examen; hvem der skal examinere, skal Ministeren have fri Raadighed til at bestemme; men da det ikke er foreslaaet, skal jeg ikke indlade mig derpaa. Men saameget vil jeg sige, at det er ikke mere upassende, at det her foreslaaede Tillæg gives Loven, end at overhovedet § 4 staaer der, og jeg troer, at det vil sidste Gavn med Hensyn til Friheden i dette Studium og dets Udvikling og dermed tillige med Hensyn til Underviisningen af Mænnen i Danmark.

Ordføreren: Jeg havde tænkt, at vi skulde blive temmelig hurtigt færdige taften; men det forekommer mig, at det er gaaet som sædvanligt, naar Skolevæsenet kommer paa Bane: Debatten trækker temmelig i Langdrag (Tscherning: Og saa erobrer man saa Meget!). Der er Intet erobret! (Tscherning: Jo, § 3!). Der er en heel Deel sagt her, som er meget smukt, og det er altid Tilfældet, naar Skolevæsenet kommer paa Bane, at der bliver sagt